

שבועות י: -יא

משה שווערד

שבועות י:

1. חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף יא עמוד א

מכל מקום קשיא. כלומר בין בקטורת בין בתמידין קדושה שבהם להיכן הלכה, ויש לתמוה למה לא היו מצמצמין בתמידין שלא ישארו בדיר אלא הצריכין בלבד ולא יצטרכו להתנות ב"ד בלבד להוציא תמימים בלא מום, ונ"ל משום דלא אפשר דהא תמידין היו צריכין ביקור ארבעה ימים קודם להקרבתן וכדאיתא במנחות (מ"ט ב') וגמרי לה מפסח וכיון שכן יש לחוש שמא השנים המבוקרים יוממו ולפיכך היו צריכין לבקר רבים שאם ימצא שהומם אחד מהם יקריבו אחר במקומו שנתבקר זה ד' ימים, ומצאתי בתוס' שרש"י ז"ל פי' כן שהגזברים לוקחים הרבה מכדי הצורך ונשארין לאחר ר"ח ניסן.

2. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף י עמוד ב

אמר עולא אמר רבי יוחנן תמידין שלא הוצרכו לציבור נפדין תמימים. פירוש תמידין שלא הוצרכו פירש רש"י ז"ל שהם ארבעה טלאים שנותרו בלשכת הטלאים של תמידין ביום אחרון של אדר, דקיימא לן (ערכין י"ג א') שאין פוחתין לעולם בלשכת הטלאים מששה טלאים שיוכלו לברור מהם שנים לתמיד של שחר ותמיד של בין הערבים לקיים את הכבש האחד המיוחד (מגילה כ"ח א'), וכשנטלו מהם שנים ליום אחרון של אדר נותרו שם ארבעה שלא הוצרכו, שהרי למחרתו בר"ח ניסן אין להם להקריב אלא מתרומה חדשה של שנה הבאה שמתחדשת בניסן, ואיכא דקשיא ליה למה אין לוקחין ביום אחרון של אדר שני טלאים מתרומה ישנה וארבעה בהקפה לצורך מחר, שלא מצינו שלא יוכלו לקנות טלאים משנה זו לשנה אחרת ובלבד שיפרעום מתרומה חדשה, ולאן מילתא היא, כי הגזברים לא היו לוקחין הטלאים ששה ששה שאין עניות במקום עשירות, אלא הם היו לוקחין טלאים לרוב בשנה לקיים מצות הכבש האחד המיוחד ואח"כ נותנין מהם בלשכת טלאים ששה ששה.

3. ספר טורי אבן על מסכת מגילה - דף כט/ב

כמאן דלא כרשב"ג. ק"ל ולרבנן מי ניחא הא כיון דשואלין ל' יום קודם למעשה והא בניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה וקיי"ל דתמיד טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה, א"כ תמיד של ר"ח ניסן צריך ללוקחו ד' ימי קודם לו וצריך שתהי' תרומה חדשה בו ביום. וא"כ אע"ג דקרינן אדר ליכא ל' יום עד הפרשת תרומה חדשה. ולא מיבעי למאי דפי' התוס' ספ"ג דסוכה (דף מ"ב ע"א) גבי הא דאמר התם שהביא מלישכה שאינה מבוקר' דביקור ד' ימי בתמיד מעכב. אלא אפי' למאי דפי' בחידושי התם דביקור אינו מעכב מצוה מיהו איכא הרי הא דא"ר טבי דקרבנות ציבור מצוה להביא מתרומה חדשה נמי אינו אלא למצוה בעלמא דהא אם הביא מן הישן יצא כדאמר' בפ"ק דר"ה (דף ז' ע"א) אפ"ה תיקנו להקדים פ' שקלים מר"ח אדר משום מצוה תרומה חדשה. והה"נ דמשום מצות ביקור אע"פ שאינו מעכב אפ"ה ראוי להקדים ל' יום קודם ביקור. וכת' דביקור קודם להקדישו סגי וא"נ א"צ הפרשת תרומה חדשה עד ר"ח ניסן ותמיד של ר"ח יבוקר ד' יום קודם להקדישו. ליתא דהא אמרינן בפ"ק דשבועות (דף י') תמידין שלא הוצרכו לציבור נפדין תמימי' לרבנן ופרש"י שלקחן ממצות תרומה הלישכה, ותנן אין פוחתין מ' טלאים המבוקרים וכשמגיע ר"ח ניסן לא ה' מקריב שוב קרבנות ציבור ממצות התרומה של אשתקד ונמצא בכל שנה ושנה ד' טלאים ממצות תרומה הישנה והיינו לא הוצרכו לציבור להקריב בשנה שעברה. והא טעמא דאין פוחתין מו' טלאים המבוקרים הוא משום דתמיד טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה כדאמר' בפ"ד דמנחות (דף מ"ט) ופ"ב דערכין (דף י"ג), וש"מ דטעון ביקור אחר לקיחתו והקדישו דאי בקודם סגי למה ליה ללקחם ולהקדיש לאותן ד' טלאים שלא הוצרכו יבקרם קודם לקיחתו והקדישו ואח"כ יקחם מתרומה חדשה בר"ח ניסן ויקדשם. אלא ודאי ביקור קודם לקיחתו והקדישם לא מהני ובע"כ צריך ללקחם מתרומה ישנה קודם ביקור.

4. שערים מצויינים בהלכה

א"ל רב חסדא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך
וכו'. הנה מצינו כמ"פ בש"ס לשון
קשה כזה שאמר רב חסדא, ועי' במס' פסחים
(ג:) שאמר טומאה שבהן להיכן הלכה,
ובמס' כתובות (נט). אמר היתר שבהן להיכן
הלך, וכאן, ובמס' מעילה (יב). אמר וקדושה
שבהן היכן הלכה, ואפשר משום דרב חסדא
היה עוקר הרים וכמש"כ התוס' במס' עירובין
(מ. ד"ה אדעתא), ודרכו של עוקר הרים מחמת
חריפותיה משתמש בדיבורים קשים, וכבר

עמד בתשו' חות יאיר (סי' קנב) אהא דמצינו
כמה פעמים בש"ס שהיו משתמשים בלשונות
חריפים וזלזולים, עי' מס' יבמות (ט).
ובמנחות (פ:) שאמר רבי ללוי תלמידו
כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו. וע"ע
בספרו מר קשישא (ערך כמדומה). ועי' מה
שכתבנו במס' יבמות (שם ד"ה כמדומה).

5. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף י עמוד ב

אבל מפירוש רש"י ז"ל נראה שהפרשה זו היתה מתרומת הלשכה, אלא שזיכו בהם לאחד מן הגזברים במקום האומנין לענין זה כדי שיחזרו חולין, ולא שזיכו להם בתורת פירעון גמור, דאם כן היאך חוזרין ופורעין אותם פעם שניה מן הקטורת, אלא שיקבלו אותם כעין משכון דבהכי יצאו לחולין לחלל הקטורת עליהם, אבל אין פירוש זה נכון, שאם לא זיכו אותם זכייה גמורה, זכייה אין כאן ומשכון אין כאן ובקדושתן הן עומדין, ואין לנו אלא פירוש הירושלמי, ומ"מ לשני הפירושים לא גרסינן מפרישין ממנה דהוה משמע שמפרישין אותו מן הקטורת.

6. תוספות מסכת שבועות דף י עמוד ב

מפרישין שכר האומנין - פ"ה שמזכין להן ע"י אחד מן הגזברין ולפי' הא דקאמר בסמוך ומחללין אותה על מעות האומנין היינו מדעתן מאחר שכבר זכו בהן ומיהו לשון מפרישין לא משמע אלא הפרשה בעלמא וקאמר נמי נותנין אותה לאומנין בשכרן משמע שעדיין לא זכו בשכרן ולכך נראה דלב ב"ד מתנה עליהן ובהפרשה בעלמא יהיו חולין ואם תאמר ולמה להו כולי האי יתנו הקטורת מתחלה לאומנין בשכרן [1] ומיהו לבן עזאי דאמר במס' שקלים בפ' התרומה (שם) דאין הקדש מתחלל על המלאכה ניחא ואפי' לר"ע נמי דאמר מתחלל על המלאכה ה"מ בקטורת דיחיד כגון במקדיש נכסיו והיו בהן דברים הראוים לקרבנות צבור דגבי הני מיתניא אבל [2] בקטורת של צבור החמירו טפי [3] אי נמי הכא איירי בשכר פטום אומני הקטורת של שנה חדשה וצריך ליתן להן מתרומה חדשה ולמאי דאמרינן במעילה בפרק וולד חטאת (דף יד: ושם) דהני אומנין באומני הבנין מ"מ אין יכולין לתת הקטורת בשכרן דאין נותנין שכרן אלא מקדושת בדק הבית.

7. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף י עמוד ב

וא"ת למה לן כולי האי נמכור אותה מיד לאחרים כדעבדינן מתמידין שלא הוצרכו ותצא בכך לחולין ונחזור ונקח אותה ממעות הלשכה, [1] י"ל שזו כבר פירשה רש"י ז"ל דהא דעבדינן צניעא מילתא טפי, דבשלמא בטלאים של תמידין אין ידוע לכל שהן של תמידין דהרבה יש של חולין, אבל קטורת ליכא אלא של צבור ומיגניא מילתא לזבונה.

8. חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף י עמוד ב

[2] ואולי מפני שפעמים רבות נפדין ע"י מום אפי' עכשיו שנפדין בלא מום אינו מתפרסם כ"כ ולפיכך לא חששו כאן מפני הרואין אבל בקטורת שאינה יוצאה לחולין אלא עכשיו חששו בה ועושיין דרך צניעא.

שבועות יא

9. תוספות מסכת שבועות דף יא עמוד א

הוכשרו ליפסל בטבול יום - וא"ת כי לא קדשו בכלי נמי ליפסל בטבול יום מידי דהוה אחולין שנעשו על טהרת הקודש דמיפסל בטבול יום כדמוכח בסוף נדה (דף עא: ושם) דתנן היושבת על דם טהור מערה מים לפסח ודייקינן מערה אין נוגעת לא דחולין שנעשו על טהרת קודש כקודש דמו וי"ל דתנא דהכא סבר לאו כקודש דמו כחזרו לומר דהתם דהרי הוא כמגע טמא מת בקדשים ולא לחולין א"נ הכא מיירי מדאורייתא וה"ה דמקודם לכן מיפסלי מדרבנן ...

10. שערים מצויינים בהלכה

אלא מאי קדושת הגוף היא. מפרש בתו"ח הטעם דקטורת קדושת הגוף היא, משום דחשיבה וחכיבה מהקרבנות כדאיתא במדרש רבה (קרח יח-ח) דהקטורת תשמיש החביב מן הכל הוא, הקטורת חביבה מן כל הקרבנות, לפיכך כשהיה מקדשה ואמר יהא זה קטורת, היה חל עליה קדושת הגוף אחר כתישה במכתשת שהיתה ראויה להקטיר, וכמו שחל קדושת הגוף על הבהמה כשאמר יהא זה לעולה, אבל מנחה דלא חשיבה כולי האי, לכך לא הוכשרה ליפסל בטבול יום אא"כ קדשו בכלי.

11. תוספות מסכת שבועות דף יא עמוד א

הואיל וצורתה כל השנה כולה – [1] פ' בקונטרס שאין מראיתה משתנה הלכך אע"ג דקדושת הגוף היא לא מיפסלא בלינה מיהו משקדשה בכלי ליקרב גזור בה רבנן לינה דלמא אתי לאכשורי בשאר קרבנות המתקדשים בכלי ולפי' אי אפשר לה ליפסל אלא מדרבנן וקשה דבפרק הוציאו לו (יומא דף מה. ושם) בעי רב פפא חישוב בחפינת קטורת מהו ופשיט לה מהא דאמר ר"ע הסלת והלבונה והגחלים והקטורת שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן ומדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה ומדפסלה לינה פסלה נמי מחשבה והקשה בקונטרס שם דאמאי לא מייתי ראייה מהכא דפסלה לינה וליכא למימר דהתם מייתי ראייה דמדאורייתא פסלה לינה ומהכא ליכא לאוכוחי דפסלה מדאורייתא דהא לפ"ה דהכא ע"כ לא פסלה אלא מדרבנן [2] לכ"נ לפרש שאני קטורת הואיל וצורתה כל השנה כולה שעיקר מצותה בכך לעשותה כולה בתחלת השנה ולאחר קידוש כף אפשר דמיפסלא מדאורייתא כשאר קרבנות ...

12. שערין מצויינים בהלכה

הקשה הגאון מליסא בספרו נחלת יעקב אהא דפריך במס' מנחות (צה:) לגבי לחם הפנים, כיון דאפייתן בפנים תנור מקדשן, והא מיפסל בלינה, דהרי מבואר כאן דאם מצותה בכך לא מיפסל בלינה. וכתשו' מהרש"ם (ח"ב סי' יד) תירץ דבגמ' שם מבואר, כיון דאי מיפסל בלינה דוחה את השבת, ואפשר לאפותן בשבת, א"כ לא הוי מצותו בכך, דהרי אפשר לאפותן בשבת, ומבואר בתוס' מס' יבמות (ד. ד"ה לא תעשה) דאם אפשר בענין אחר לא הוי מצותו בכך, עי"ש בזה.

13. שערין מצויינים בהלכה

ועי' בתוס' במס' סוכה (מב. שאינו) שמשמע שביקור ד' ימים קודם שחיטה מעכב. ובכפות תמרים (שם) תמה על התוס' מנין להם זה, וכתב שהרמב"ם לא ס"ל כן מדלא הביא דין זה. ויש שהביאו ראייה מהא דמס' מנחות (סד:) דהיו משלשלין להם דינרין בקופה, ומעלים להם תמידים, והיאך הקריבום הלא טעון ביקור, וע"כ מוכח מזה דביקור לא מעכב. ועי' בשו"ת תורת חסד (או"ח סי' כג). ועי' במנ"ח (מצוה ה) שהוא רק לכתחילה, ואפילו נשחט בלא ביקור כלל הקרבן כשר, רק דגזירת הכתוב בתמיד ובפסח לכתחלה, דלא מחזקינן איסורא. ובהגהות המו"ל הביא מפירוש הר"ש משאנץ והראב"ד בתורת כהנים (פ' ויקרא – נדבה פ"ג הי"ב) דביקור מעכב. ועי' באור זרוע (פסחים סי' רטז, רכח) שנסתפק בזה. שוב ראיתי בטורי אבן (מגילה כט:) דס"ל דביקור אינו מעכב רק מצוה לכתחלה.

14. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף יא עמוד א

אמר רבה לב בית דין מתנה עליהם. פירוש על התמידין בעת קנייתם שאם לא הוצרכו יהיו לדמיהן, וכשלא הוצרכו אין כאן קדושת הגוף והרי הם כתלויים ועומדים אם הוצרכו אם לאו, ולא שייך הכא לומר דבדאורייתא אין ברירה אלא במתנה על אחת משתי דברים כדמוכחנא בדוכתה במסכת עירובין (ל"ו ב') בס"ד, ומדנקט לישנא דלב בית דין מתנה משמע שאין צריך תנאי מפורש וכמפורש דמי, ודברים כאלו בלב כל אדם והוון דברים, דמסתמא כל מה שיכולין בית דין לתקן בהם יתקנו.

15. שערים מצויינים בהלכה

על שני דברים. ועי' בחזון איש ליקוטים (סי' כו) דלפי מה שמבואר במס' נדרים (כט.) דקדושת הגוף לא פקעה בכדי, אי אפשר לפרש הכא שהב"ד מתנים דמה שיתותר תיפקע קדושתה, וצריך לפרש שתנאי ב"ד הוא על מה שיתותר שלא יתקדש מתחילה, והקשה על זה היכי חוזרין את הקטורת מתרומה חדשה, והרי נתברר שנתפטם

מעיקרא בלא קדושת הגוף, ובקטורת בעינן שיתקדש קדוה"ג בשעת פיטומו, וכדאמרין במס' כריתות (ו.) כו', ועי"ש שצידד לומר דהתנאי ב"ד אינו על למפרע שלא יוקדש המותר מתחילה, אלא לב ב"ד מתנה שכשיהא מותר, תיפקע קדושתו מכאן ולהבא, ואע"פ שקדוה"ג לא פקעה בכדי זהו כשעדיין ראוי למצותו, אבל כשעדיין ראוי למצותו שפיר מצו ב"ד לעשות תנאי.

סימן ח

בענין לב ב"ד מתנה

דף י"א מ"מ קשיא וכי קדושה שזכנ
 להיכן הלכה אמר רבה לב ב"ד מהנה
 עליהם וכי וכחז החזון איש מנחות סי'
 כ"ה סק"ז והועתק בחז"ל נזיקין ש"ל
 כטה ליקועים סי' כ"ד, דלכאורה לפי
 המבואר בגמרא (גדרים כ"ט) דקדוה"ג
 לא פקעה בכדי, א"ל לפרש הכא שהב"ד
 מתנים דמה שיתחרר תיפקע קדושתו דכא
 זה א"ל להיות דקדוה"ג ל"פ בכדי, ולרין
 לפרש שהנאי ב"ד הוא על מה שיתחרר
 שלא יתקדש מתחילה [ואין זה שייך לזרורה
 עיי"ש בחז"ל] אך לפ"ז ק"ט היכי חזרין
 ולוקחין את הקטורת מהרומה חדשה והרי
 נהביר שנתפטס מעיקרא בלא קדוה"ג
 ובקטורה צעין שיתקדש קדוה"ג בשעת
 פיעומו וכדאמרינן כריחות ד"ו א' קודש
 היא קודש תהי לכם כל מעשי לא יהיו
 אלה בקודש וזירושלמי שקלים פ"ד ה"ג
 פטמה בחולין ריב"ה אמר פסולה ופסק
 הרמב"ם ז"ל הכי צפ"צ מהלכ' כלי המקדש
 ה"ו דהמפטס את הקטורה בכלי של חולין
 פסולה וט"ש כ"מ ומל"ג, וכדאמרינן בסוגין
 דנתנה במכתשת הוכשרה להפסל בעצו"י
 משום דנתקדשה קדוה"ג וזירושלמי שקלים
 שם אמרינן אייתי דריב"ה [דאמר שאם
 פיעמה בחולין פסולה] כשמואל דאמר
 מכתשת עשו אותה בכלי שרת לקדש, מכ"ז
 משמע שמהנאי הקטורת שיכא פיעומו
 בקדוה"ג וא"כ האי מותר שמחמת תנאי
 דלכ ב"ד הוצרך שלא הוקדש מטולם
 בקדוה"ג דקטורת היכי מהכשר בשחזרין
 ולוקחין אותה מהרומה חדשה.
 וצידד מן לומר דהתנאי ב"ד אינו על
 למפרע שלא יוקדש מותר מתחילה,
 אלא לכ ב"ד מהנה שבשיבא מותר תיפקע
 קדושתו מכאן ולהבא ואט"פ שקדוה"ג לא

פקעה בכדי זהו כשעדיין ראוי למאותו
 אבל כשאינו ראוי למאותו [כי הכא דקדושה
 זו שמתקדשה בשנה זו אינה ראויי לשנה
 הבאה דבעין מהרומה חדשה] שפיר מ"ו
 ב"ד לאתגויי וכעין ה"ה דקדשים שמתו דפקע
 קדוה"ג ע"ש היטב בחז"ל מש"כ עוד
 בזה ופ"ז העיר ע"פ מש"כ התוספות מנחות
 מ"ו א' ד"ה איזו שאם טעון קדושה תנור
 כשפודה החלות פקעה קדושה תנור, וא"כ
 הכא ג"כ אפי' אי מחמת לב ב"ד רק להבא
 נפקע הקדושה פקעה הקדושה מכתשת
 והו"ל כנתפטמה שלא בכלי שרת, והיכי
 כשרה כשחזרין ולוקחין אותה מהרומה
 ונשאר שם צ"ע עיין שם.

כשניתוחר שנחמת לז צ"ד הוצרר שלח
נתקדש נמי שפיר קרינן צ"י בקודש תהי,
ואע"פ שמצורר צהדיח צהרמז"ס ז"ל פ"צ
מכלי המקדש כ"ו דאפילו פיטמח צכלי
קודש חלח שהיח היחח חולין פסולה
[דמשמט ליה שדין בקודש תהי כולל נמי
שהחח גופה קודש עיין כ"מ ומל"מ שס
וע"ש צירושלמי דשקלים כ"ג] מ"מ י"ל
דזח דוקא כשהיח חולין חלל כשהיח
בקודש תרומת כלשכח אעפ"י שאינו
בקדוה"ג דקטורת שפיר כשרה דחא בקודש
קרינן צ"י, זולת לשון צירושלמי דשקלים

אכן לענ"ד יש לחלק דודאי כיכי דאמרה
תורה כלי היינו כל"ש הכוונה שבשעת
עשיית התקדש צחותו כלי, חלל נצי קטורת
לא כתיב כלי רק כתיב קודש היא קודש
תהי שכל מעשי בקודש וי"ל דסגי בזה
נמי כשנעשה צכלי קודש של צדכ"צ ולא
כלי שרת דמ"מ בקודש מוקרי ואין כאן
חובב שתתקדש הקטורת קדוה"ג חלל
שממילא מכיון שהמכתשת היא כל"ש מתקדש
קדוה"ג כל היכח שלא עשו צ"ד תנאי, חלל

17. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן לה [ג]

ובירושלמי שקלים (פ"ד ה"ג) אמרינן בקטורת דאם פיטמה בחולין פסולה ומפקינן לה מקרא דקדש היא שתהא עשייתה בקדש ואמרינן שם דמכתשת עשו אותה ככ"ש לקדש ופרכינן א"כ איך מותר הקטורת נפדה הא דבר הקדוש בכ"ש אינו נפדה ואמרינן שם דקל הוא שהקילו במותרות דלב ב"ד מתנה עליהם ע"ש והנה יש לעיין דאם התנאי הוא בקידוש כ"ש שאותו המותר לא יקדשה המכתשת א"כ תקשה למ"ד כ"ש מקדשין שלא מדעת וכמו שהקשו התוס' מנחות (ע"ט ע"ב) ד"ה וליתנו גבי שמן שהופרש למנחה זו כו' איך מהני תנאי ב"ד הא כ"ש מקדשין שלא מדעת ות"י שם דחולין לא מקדשי היינו דהתנאי ב"ד הוא שיהיו חולין לגמרי וא"כ אין כ"ש מקדשתן ע"ש אבל הכא בקטורת אי אפשר לומר דב"ד מתנין שהמותר יהיו מעיקרא חולין דא"כ פסול הוא דפיטמה בחולין פסולה ואפשר שב"ד מתנים שהמותר יהיה לדמי נסכים ובכה"ג אין המכתשת מקדשתן כמו דאינו מקדש חולין כיון שהם רק קדושת דמים ולענין הכשר הקטורת כיון שאינה חולין גמורין חשיב מעשיה בקדש וצ"ע:

18. דף על הדף שבועות דף יא עמוד א

בגמ': לב בית דין מתנה עליהן כו'. כתב המחבר או"ח סי' קנ"ד סעיף ח' הארון (הקודש) וכל מה שעושיין לספר תורה, מועיל בו תנאי להשתמש בו שאר תשמיש, ואפילו דחול.

וכתב ע"ז הרמ"א: ונהגו ליהנות בכמה הנאות בדברי קדושה, כגון מטפחת של ספרים, ושולחן שבבית הכנסת, ומעילים של ספר תורה, וכתבו הטעם (תרומת הדשן סי' רע"ג) משום דכיון שנהגו כן, ואי אפשר להזהר, לב בית דין מתנה עליהם מעיקרא, כדי שלא יבאו בני אדם לידי תקלה, ואע"ג דלא התנו כאילו התנו דמי.

וכתב שם במג"א (ס"ק ט"ו) דמ"מ לכתחילה יש להתנות כשמנדב דבר או הגזברים כשקונים דבר לבית הכנסת, שיהיו רשאים בני אדם להשתמש בהם. ועיין שם בהגהות חת"ס מש"כ בזה, אי ביחיד המקדיש דבר שייך בזה גם כן לב בית דין מתנה, או רק בציבור שהם מקדישין על דעת הבית דין.

19. תוספות מסכת שבועות דף יא עמוד א

פר ושעיר של יום הכפורים – [1] פי' בקונטרס דלכך ימותו דלא חזי לשנה הבאה משום תרומה ישנה ובפ' שני שעירים (יומא דף סה:): ליתא למסקנא הכי אלא מסקינן דלא בעינן חדשה אלא למצוה [2] וטעמא דימותו משום דחיישינן לתקלה.

20. תוספות מסכת שבועות דף יא עמוד ב

אי הכי נשחטה תפדה הא בעינן העמדה והערכה - תימה דמשמע דאי קדשי מזבח היא ניחא והא רבי יוחנן אית ליה בפרק בתרא דתמורה (דף לב: ושם) דאחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה והערכה...

21. חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף יא עמוד ב

הא דאקשי אביי לרבא מפר ושעיר של יוה"כ שאבדו לימא לב ב"ד מתנה עליהן, נראה דלא לאפלוגי עליה ולמימר דלדידי' לא אמרינן לב ב"ד מתנה עליהן וקטורת טעמא משום דס"ל דקדושת דמים היא, דא"כ מאי מקשה מפרה אדומה ואע"ג דס"ל דפרה קדושת הגוף היא, אלא ודאי אביי קבולי קבלה מיניה דלב ב"ד מתנה ואפי' בקדוה"ג אלא דאקשוויי אקשי ליה ואזיל לאפוקי הלכתא מיניה ולפיכך אקשי לי' מפר ושעיר של יוה"כ שאבדו, וכי פריק

שאני אבודים דלא שכיחא אקשי לי' מפרה אדומה דלא שכיחא נאה כדי שיתנו אם ימצא נאה יותר ממנה שתפדה זו ואי נמי שתשחט שלא ע"ג מערכתה דנזרהין בה טובא ופ"ה אמרינן שנפדית, ואי אמרת בשלמא דלב ב"ד מתנה עליהן אפי' במאי דלא שכיח ניחא לן פרה וקשיא לן מפר ושעיר של יוה"כ, ופריק דשאני פרה דקדושת דמים היא ואינה צריכה העמדה והערכה דר' שמעון היא, כנ"ל פי' שמועה זאת. ומ"מ משמע מהכא דכל שנפדה מחמת לב ב"ד לא בעי העמדה והערכה, דאי לא תימא הכי אפי' לדידיה דס"ל דקדושת הגוף היא אלא דלב ב"ד מתנה עליהן כ"ש דתקשי אלא מאי קדשי מזבח היא אלא דלב בית דין מתנה עליה נשחטה תפדה והא בעינן העמדה והערכה, אלא ודאי כדאמרן דלב ב"ד מתנה דאפי' נשחטה תפדה כדברים שאינן צריכין העמדה והערכה משום קושטא דמילתא דלב ב"ד מתנה עליה שלא תהא קדושה, כנ"ל.

22. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף יא עמוד ב

א"ל אבודין קאמרת וכו' והרי פרה לא שכיחא וכו', פירוש וקושיין מדקתני מצא נאה הימנה תפדה, וקס"ד דטעמא משום דלב בית דין מתנה עליה ואע"ג דלא שכיחא הא למצוא נאה הימנה, וקשה טובא דהא סוגיית דאביי מירכסא אהדדי, מעיקרא לא בעי לומר לב בית דין מתנה אפילו על התמידין דשכיח, והשתא מקשה דלב בית דין מתנה אפילו במילתא דלא שכיחא, **וי"ל דאיהו מסדר משניות לפני רבו הוא דקשיין ליה אהדדי כי היכי דליתרצינהו ניהליה בדרך קושיא ותירוץ**, ואשכחן ליה דכוותיה בריש פרק נערה שנתפתה (כתובות מ"ב א'), א"נ אביי סבר דבמלתא דהויא תקנה בלב בית דין מתנה לגופה של מצוה לעשותה מן המוכחר, כגון זו של פרה שמצוה בכל נאה שאפשר, מודה דלב בית דין מתנה אע"ג דלא שכיחא, אבל בדבר שאין בו אפילו הדור במצוה גופה שהופרשה לענין מצוה כגון הא דתמידין וקטורת, סבר שאין לב בית דין מתנה אפילו במילתא דשכיחא, כנ"ל.

23. תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף יא עמוד ב

לעורה. והא דאמרינן בזבחים בפ' טבול יום דקדשים פסולים נקברים אגב עורן ה"מ בקדושת הגוף.

24. דף על הזף שבועות דף יא עמוד ב

בגמ': הרי פרה וכו' מצא אחרת נאה הימנה תפדה וכו'.

בשול"ת חכם צבי (סי' מה) הסתפק בענין מי שהיה רגיל בשמן זית להדליק נר חנוכה, ולילה א' פשפש ולא מצא, והכין לו נרות של שעוה, וקודם שהדליק הביאו לו שמן זית דיגמור מצותו בנרות שעוה, תיתי דונג דהקדים וידחה שמן זית. והאריך בהרבה ראיות לענין זה. ובתו"ד הביא ממש"כ כאן בגמ': מצא אחרת נאה הימנה, תפדה ע"כ. ומוכח דיש לעשות המצוה מן המוכחר.

ובשול"ת שבות יעקב (ח"ב סי' ל') הביא ראיתו ודחה עפ"י המבואר להלן (י"ב ע"א): שאני פרה דדמיה יקרינ, ופרש"י מש"ה לב ב"ד מתנה, וא"כ ליכא למילף מינה במקום דליכא תנאי כלל עכ"ל.

וכתב רבינו החיד"א בשול"ת שער יוסף (סי' ח'): ולכאורה לא זכיתי להבין דבריו, דמאי איריא דלב ב"ד מתנה, הא אי אמרת דכל שהכין הדבר למצוה אע"ג דנזדמן לו לעשות מצוה מן המוכחר לא אמרינן קמא בטיל, אמאי הוצרכו להתנות מעיקרא ע"ז.

ופוק חזי מ"ש הריטב"א ז"ל בחי' כ"י וז"ל, והרי פרה דלא שכיח וכו', וקשה טובא, דהא סוגיית דאביי קשיא אהדדי, מעיקרא לא בעי לומר לב ב"ד מתנה אפי' על התמידין דשכיח, והשתא מקשה דלב ב"ד מתנה אפי' במילתא דלא שכיח, וי"ל וכו', א"נ דאביי סבר דבמילתא דהויא תקנה בלב ב"ד מתנה לגופה של מצוה לעשותה מן המוכחר, כגון זו של פרה שמצוה בכל נאה שאפשר, מודה דלב ב"ד מתנה אע"ג דלא שכיח, אבל בדבר שאין בו אפי' הדור במצוה גופה שהופרש לענין מצוה, כגון הא דתמידין וקטורת סבר שאין לב ב"ד מתנה אפי' במידי דשכיח עכ"ל, הרי דמשום לעשותה מן המוכחר לב ב"ד מתנה.

והיה נראה לומר לקוצר עניות דעתי דכונת הרב שבות יעקב ז"ל, דכיון דכשלקחו הפרה כשלא התחילו לעסוק בה אם מצאו נאה הימנה איבעיא להו משום מצוה מן המוכחר לפדותה, דאכתי לא התחילו במצוה, לכך הוצרכו ב"ד להתנות, וכיון דנחתו להכי מתנים דאף שהתחילו במצוה ומצאו נאה הימנה תפדה, אמנם בעלמא כל שהתחיל במצוה אין לו לדחותה משום מצוה מן המוכחר.

אמנם אנכי הרואה דסוף סוף הראיה במקומה, דהא דלב ב"ד מתנה אינו אלא לפדותה בלא מום, ומי תלה מה שמחליפים אותה בלב ב"ד מתנה, דכיון דכשהתחילו במצוה אין להם לדחות, בשביל מצוה מן המוכחר, למה יתנו ב"ד על כך לפדותה אפילו התחילו במצוה.

אמנם לקודם עניות דעתי יש לדחות, דשאני פרה דהיתה מצוה חביבה ולא שכיחא והיו עושים בה מעלות יתירות כמבואר בה"מ פ"ב מה' פרה, אמטו להכי גם בזה היו מדקדקים, ואפי' התחילו לעסוק בה הוה מהדרינן אמצוה מן המוכחר, ואם מצאו נאה הימנה נפדית, והרי זו מעלה יתירה בפרה ואין למדין ממנה לשאר מצוות.

תדע, דהא הכא משמע דאפי' כשהתחילו לעסוק במצוה פודין אותה בנאה הימנה וכמ"ש מה"ר"ן ז"ל, ואלו מסוגית פ"ק דיומא (דף ז') שהביא הרב שבות יעקב ז"ל דבעי לאוכיחי ר"ש דטומאה דחויא, מדתניא היה עומד ומקריב מנחת העומר וכו', משמע דכשהתחילו במצוה לא מהדרינן אמצוה מן המוכחר, דאי לא מאי ראה מייתי ר"ש דטומאה דחוייה, לעולם אימא לך הותרה בצבור ואין לבייש הבית אב, ושאני גבי עומד דאומר ומביא אחרת לעשות מצוה מן המוכחר, אלא משמע, דכל שהתחיל במצוה אין לדחותה משום מצוה מן המוכחר וכמבואר לעיל, אלא נראה דשאני פרה כאמור. עכ"ל.